

کلید تغییر در دست مدیران

گزارش کارگاه مشترک معلمان و مدیران

فرزانه نوراللهی

معلمان درس ها را به تولید محتوا دعوت کنیم. جالب است که مدیران کمتر به این برنامه توجه کردند. بعضی از مدیران نیز تلاش کردند معلمان را همراه کنند، لیکن در سازمان دهی موفق نبودند. در ادامه، گزارشی از محدود کارگاه های برگزار شده را ملاحظه می کنید که مدیران معرفی شده، با علاقه و تلاش فراوان از این ایده استقبال و حمایت کردند تا کارگاه برگزار شود و در تعدادی از آن ها، محتوای تولید شده توسط بعضی از دبیران اجرا شد و گزارش اجرا نیز در ادامه گزارش کارگاه می آید.

با توجه به مبانی نظری و تجربیاتی که در سه فصل قبل آمده است و گزارش های ارائه شده در این فصل، می توان از تجربیات و توانایی های خوب کادر آموزشی و پرورشی مدرسه کمک گرفت و با تشکیل کارگروه های تخصصی، کیفیت آموزشی، پرورشی و پژوهشی مدرسه را تا سطح قابل قبولی ارتقا داد.

به امید روزی که هر مدرسه، خود عامل تولیدات فراوان آموزشی و پرورشی باشد.

در ویژه نامه های ششم و هشتم، هدف اصلی تعامل با معلم بود. روش هایی ارائه کردیم که با توجه به محدودیت های معلم در کلاس درس، به بهبود یادگیری کمک می کردند، اما با وجود تلاش های زیاد و بهره گیری از نظر کارشناسان متخصص تعلیم و تربیت در تدوین و تألیف این ویژه نامه ها، اقبال عمومی معلمان برای استفاده از این شیوه ها در کلاس درس زیاد نبود! وقتی در پی علت برآمدیم و با معلمان در اقصانقاط کشور دیدار و گفت و گو کردیم، به محدودیت های آن ها پی بردیم. متوجه شدیم، کلید اصلی آموزش در مدرسه به دست مدیریت است و در صورتی که او آگاهانه و با برنامه ریزی از نیروهای آموزشی مدرسه کمک بگیرد، معلم می تواند به بهبود شیوه های یادگیری در کلاس اقدام کند.

در برنامه ریزی ویژه نامه پنجم و نهم، سعی کردیم وارد این موضوع شویم. تا از طریق مدیریت مدرسه و تعامل با ایشان و معرفی شیوه های مدل سازی شده در ویژه نامه گذشته، برای معلمان با مشارکت مدیر، کارگاهی برگزار کنیم. تا با ایجاد انگیزه و ارائه مدل با مثال های گوناگون،

کارگاه معلمان مجتمع آموزشی جوادالائمه(ع) یزد

شیوه ارزشیابی مستمر که در مدل شش محوری ارائه شد، با آموزش در سطح دانش هماهنگی ندارد. در مدل آموزش دانش محور، همان آزمون های دانشی و حافظه ای کارایی دارند و اگر معلم بخواهد روش ارزشیابی خود را تغییر دهد، الزاماً روش آموزش هم مبتنی با آن تغییر خواهد کرد

تعدادی از این معلمان طرح درس خود را بیشتر به صورت ذهنی تنظیم می کنند. شاید نوشتن کمی سخت به نظر بیاید، لیکن به ارائه بهتر درس و کنترل و اشکالیابی کمک شایانی می کند. البته این مدل به تازگی معرفی شده است و بر فعالیت های متنوعی مبتنی است که دانش آموزان در کلاس درس اجرا می کنند.

در خلال اجرای کارگاه، توجه ما به چند نکته جلب شد: (الف) عموم معلمان از **کمبود وقت** در کلاس های خود شکایت داشتند. به نظر ایشان، آموزش به این شیوه (فعال)، زمان بیشتری را در کلاس درس می طلبد.

(ب) **اجرای شیوه فعال** برای دانش آموزان جذاب است، لیکن با آزمون های تستی که مجموعه برگزار می کند و رتبه و تراز دانش آموزان در آن ها ارائه می شود، هماهنگی ندارد.

اولین کارگاه به همت اعضای اتاق فکر و مسئولان مجتمع آموزشی «جوادالائمه(ع) یزد»، در اسفندماه ۱۳۹۳ برگزار شد. در این کارگاه، معلمان مدارس دوره متوسطه اول مجتمع گرد هم آمدند تا پس از آشنایی با جزئیات مدلی که در ویژه نامه هشتم ارائه شده بود، در قالب فعالیت های عملی به تعامل بپردازند و در گروه آموزشی خود، یک موضوع درسی را انتخاب کنند و جلسه ای درسی را براساس آن طراحی کنند. مدل مذکور شش محور را در برمی گرفت: مرتبط ساختن محتوا با زندگی؛ کارگروهی؛ تولید مفهوم به وسیله یادگیرنده؛ تأکید بر فعالیت های عملی و فکری و مهارت های فرایندی؛ استفاده از تکنیک های ارزشیابی مستمر؛ استفاده از روش های جایگزین و متفاوت برای ارزشیابی پایانی. نمونه ای از برگه های طراحی معلمان را در زیر می بینید:

رنگه معلم - توسعه فرهنگی آموزشی جوادالائمه یزد

نام و نام خانوادگی اعضای گروه: **معلمین مدرسه جوادالائمه یزد**

کارگاه تعاملی تولید محتوای درسی براساس مدل جامع کیفیت بخشی به فرایند یادگیری - اسفند ۱۳۹۳

نام درس: علوم تجربی	موضوع اصلی جلسه: انرژی	هدف جزئی	میزان سنجش تحقق هدف	روش: گفتگو	ابزار لازم	زمان پیش بینی شده	مشاهدات حین اجرا
۱. دانش آموزان با مفهوم انرژی آشنا شوند	مفهوم انرژی را یادآور شوند	در این جلسه هدف از آموزش این است که دانش آموزان بتوانند مفهوم انرژی را در زندگی خود تشخیص دهند و مثال های مناسب بزنند.	در این جلسه هدف از آموزش این است که دانش آموزان بتوانند مفهوم انرژی را در زندگی خود تشخیص دهند و مثال های مناسب بزنند.	روش: گفتگو	ابزار لازم: کارت های آموزشی	۵ دقیقه	مشاهدات حین اجرا: دانش آموزان با اشتیاق شرکت کردند و مثال های خوبی زدند.
۲. دانش آموزان بتوانند انرژی را در زندگی خود تشخیص دهند	انرژی را در زندگی خود تشخیص دهند	در این جلسه هدف از آموزش این است که دانش آموزان بتوانند انرژی را در زندگی خود تشخیص دهند و مثال های مناسب بزنند.	در این جلسه هدف از آموزش این است که دانش آموزان بتوانند انرژی را در زندگی خود تشخیص دهند و مثال های مناسب بزنند.	روش: گفتگو	ابزار لازم: کارت های آموزشی	۵ دقیقه	مشاهدات حین اجرا: دانش آموزان با اشتیاق شرکت کردند و مثال های خوبی زدند.
۳. دانش آموزان بتوانند انرژی را در زندگی خود تشخیص دهند	انرژی را در زندگی خود تشخیص دهند	در این جلسه هدف از آموزش این است که دانش آموزان بتوانند انرژی را در زندگی خود تشخیص دهند و مثال های مناسب بزنند.	در این جلسه هدف از آموزش این است که دانش آموزان بتوانند انرژی را در زندگی خود تشخیص دهند و مثال های مناسب بزنند.	روش: گفتگو	ابزار لازم: کارت های آموزشی	۵ دقیقه	مشاهدات حین اجرا: دانش آموزان با اشتیاق شرکت کردند و مثال های خوبی زدند.
۴. دانش آموزان بتوانند انرژی را در زندگی خود تشخیص دهند	انرژی را در زندگی خود تشخیص دهند	در این جلسه هدف از آموزش این است که دانش آموزان بتوانند انرژی را در زندگی خود تشخیص دهند و مثال های مناسب بزنند.	در این جلسه هدف از آموزش این است که دانش آموزان بتوانند انرژی را در زندگی خود تشخیص دهند و مثال های مناسب بزنند.	روش: گفتگو	ابزار لازم: کارت های آموزشی	۵ دقیقه	مشاهدات حین اجرا: دانش آموزان با اشتیاق شرکت کردند و مثال های خوبی زدند.
۵. دانش آموزان بتوانند انرژی را در زندگی خود تشخیص دهند	انرژی را در زندگی خود تشخیص دهند	در این جلسه هدف از آموزش این است که دانش آموزان بتوانند انرژی را در زندگی خود تشخیص دهند و مثال های مناسب بزنند.	در این جلسه هدف از آموزش این است که دانش آموزان بتوانند انرژی را در زندگی خود تشخیص دهند و مثال های مناسب بزنند.	روش: گفتگو	ابزار لازم: کارت های آموزشی	۵ دقیقه	مشاهدات حین اجرا: دانش آموزان با اشتیاق شرکت کردند و مثال های خوبی زدند.
۶. دانش آموزان بتوانند انرژی را در زندگی خود تشخیص دهند	انرژی را در زندگی خود تشخیص دهند	در این جلسه هدف از آموزش این است که دانش آموزان بتوانند انرژی را در زندگی خود تشخیص دهند و مثال های مناسب بزنند.	در این جلسه هدف از آموزش این است که دانش آموزان بتوانند انرژی را در زندگی خود تشخیص دهند و مثال های مناسب بزنند.	روش: گفتگو	ابزار لازم: کارت های آموزشی	۵ دقیقه	مشاهدات حین اجرا: دانش آموزان با اشتیاق شرکت کردند و مثال های خوبی زدند.
۷. دانش آموزان بتوانند انرژی را در زندگی خود تشخیص دهند	انرژی را در زندگی خود تشخیص دهند	در این جلسه هدف از آموزش این است که دانش آموزان بتوانند انرژی را در زندگی خود تشخیص دهند و مثال های مناسب بزنند.	در این جلسه هدف از آموزش این است که دانش آموزان بتوانند انرژی را در زندگی خود تشخیص دهند و مثال های مناسب بزنند.	روش: گفتگو	ابزار لازم: کارت های آموزشی	۵ دقیقه	مشاهدات حین اجرا: دانش آموزان با اشتیاق شرکت کردند و مثال های خوبی زدند.
۸. دانش آموزان بتوانند انرژی را در زندگی خود تشخیص دهند	انرژی را در زندگی خود تشخیص دهند	در این جلسه هدف از آموزش این است که دانش آموزان بتوانند انرژی را در زندگی خود تشخیص دهند و مثال های مناسب بزنند.	در این جلسه هدف از آموزش این است که دانش آموزان بتوانند انرژی را در زندگی خود تشخیص دهند و مثال های مناسب بزنند.	روش: گفتگو	ابزار لازم: کارت های آموزشی	۵ دقیقه	مشاهدات حین اجرا: دانش آموزان با اشتیاق شرکت کردند و مثال های خوبی زدند.
۹. دانش آموزان بتوانند انرژی را در زندگی خود تشخیص دهند	انرژی را در زندگی خود تشخیص دهند	در این جلسه هدف از آموزش این است که دانش آموزان بتوانند انرژی را در زندگی خود تشخیص دهند و مثال های مناسب بزنند.	در این جلسه هدف از آموزش این است که دانش آموزان بتوانند انرژی را در زندگی خود تشخیص دهند و مثال های مناسب بزنند.	روش: گفتگو	ابزار لازم: کارت های آموزشی	۵ دقیقه	مشاهدات حین اجرا: دانش آموزان با اشتیاق شرکت کردند و مثال های خوبی زدند.
۱۰. دانش آموزان بتوانند انرژی را در زندگی خود تشخیص دهند	انرژی را در زندگی خود تشخیص دهند	در این جلسه هدف از آموزش این است که دانش آموزان بتوانند انرژی را در زندگی خود تشخیص دهند و مثال های مناسب بزنند.	در این جلسه هدف از آموزش این است که دانش آموزان بتوانند انرژی را در زندگی خود تشخیص دهند و مثال های مناسب بزنند.	روش: گفتگو	ابزار لازم: کارت های آموزشی	۵ دقیقه	مشاهدات حین اجرا: دانش آموزان با اشتیاق شرکت کردند و مثال های خوبی زدند.

نام و نام خانوادگی اعضای گروه: **معلمین مدرسه جوادالائمه یزد**

کارگاه تعاملی تولید محتوای درسی براساس مدل جامع کیفیت بخشی به فرایند یادگیری - اسفند ۱۳۹۳

رنگه معلم - توسعه فرهنگی آموزشی جوادالائمه یزد

نام و نام خانوادگی اعضای گروه: **معلمین مدرسه جوادالائمه یزد**

کارگاه تعاملی تولید محتوای درسی براساس مدل جامع کیفیت بخشی به فرایند یادگیری - اسفند ۱۳۹۳

بنابراین معلمان باید شیوه آموزش را طوری تنظیم کنند که بچه‌ها در آزمون‌ها موفق شوند.
 ج) شیوه ارزشیابی مستمر که در مدل شش‌محوری ارائه شد، با آموزش در سطح دانش هماهنگی ندارد. در مدل آموزش دانش‌محور، همان آزمون‌های دانشی و حافظه‌ای کارایی دارند و اگر معلم بخواهد روش ارزشیابی خود را تغییر دهد، الزاماً روش آموزش هم مبتنی با آن تغییر خواهد کرد.

در نشستی که بعد از اجرای کارگاه، در تهران و با طاهره رستگار (کارشناس و صاحب نظر ارزشیابی) داشتیم، ایشان طرح درس‌های تنظیم شده معلمان را بررسی کرد. در نمونه زیر، بین هدف و شاخص‌های سنجش هدف تفاوتی لحاظ نشده است.

ردیف	هدف جزئی	میزان سنجش تحقق هدف
۱	دانش آموز با مفهوم انرژی آشنا شود	مفهوم انرژی را یاد گرفته باشد

↓

این جمله گنگ است دقیقاً باید جمله‌ای بیاید که بیان کند یا نشان دهد دانش آموز چه کارهایی باید انجام دهد تا معلم بفهمد او با مفهوم انرژی آشنا شده است.

↓

معلم هدف را به صورت شفاف بیان می‌کند و دانش آموز می‌داند پس از آموزش با چه ملاک‌هایی سنجش می‌شود!

مثلاً دانش آموز بگوید: «ما برای انجام هر کاری به انرژی نیاز داریم. برای انجام بازی، درس خواندن، خوابیدن و... به انرژی نیازمندیم.»

در انتهای کار، از دبیرانی که تمایل داشتند اجرایشان مشاهده و مستند شود، دعوت به عمل آمد و **ندا ذاکریان**، دبیر علوم کلاس هفتم، اظهار تمایل کرد. فردای آن روز در ساعت ۸ صبح، در آزمایشگاه دبیرستان دخترانه جوادالائمه، با دانش آموزان پایه هفتم بودیم و بحث دما و گرما را با انجام فعالیت‌هایی با دانش آموزان، به بحث گذاشتیم. دانش آموزان با اشتیاق فراوان آزمایش‌ها را انجام می‌دادند و معلم با نظارت و راهنمایی حین آزمایش، موارد لازم را تذکر می‌داد. در این شکل از آموزش، معلم قادر است هنگام انجام آزمایش، با چک‌لیستی (فهرست‌وارسی) که از قبل تهیه کرده و البته موارد آن را به اطلاع دانش آموزان رسانده است، ایشان را ارزشیابی کند. این نوع ارزشیابی که ارزشیابی رشددهنده نیز نامیده می‌شود، به عمق یادگیری دانش آموزان می‌افزاید. چون در آن معلم و دانش آموز هم‌سو و هم‌هدف پیش می‌روند.

حال هدف را با ارزش کن

دانش آموزان از قبل با مفهوم انرژی در دوران ابتدایی آشنا شده‌اند. مثلاً به عنوان راهکار، از دانش آموزان بخواهیم در گروه‌های خود داستان کوتاهی بنویسند و زیر مواردی را که در آن‌ها به مفهوم انرژی اشاره شده است، خط بکشند. این داستان‌ها را روی برد کلاس نصب کنند و گروه‌ها نظرات خود را زیر آن‌ها بنویسند. در این فعالیت، معلم از قبل ملاک‌های سنجش را به دانش آموزان اعلام کرده است و دانش آموزان براساس این ملاک‌ها کارهای گروه‌ها را ارزیابی می‌کنند.

نظر گرفتن ملاک‌های ارزشیابی تولید محتوا بر مبنای هدف و در